Weronika Gałka

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Celem mojej pracy doktorskiej było zbadanie zjawiska groteskowości w wydanym w latach 1870-1877 cyklu nowelistycznym austriackiego pisarza Leopolda von Sacher-Masocha (1836-1895) pt. *Testament Kaina*. Dysertacja wpisuje się w aktualny trend badań nad warstwą formalną utworów tego na długo zapomnianego autora głośnej swego czasu noweli *Wenus w futrze* (1870). Choć w ostatnich dziesięcioleciach nastąpił ponowny wzrost zainteresowania twórczością urodzonego w 1836 roku w Galicji pisarza, niektóre aspekty jego pisarstwa wciąż wymykają się uwadze badaczy. Jednym z nich jest właśnie analizowana w niniejszej pracy groteskowość.

Korpus pracy stanowi reprezentatywne, nigdy nieukończone dzieło autora, jakim jest cykl 13 nowel zebranych pod wspólnym tytułem *Testament Kaina*, na który składają się dwa, poświęcone kolejno zagadnieniom miłości i własności zbiory nowel.

Wstępna część pracy przedstawia reprezentatywne stanowiska teoretyczne dotyczące problematyki groteski (Wolfgang Kayser, Michaił Bachtin i Carl Pietzcker) oraz program literacki Sacher-Masocha, który opierał się w dużej mierze na założeniach poetyki realizmu. Część analityczna prezentuje analizy literackie nowel pod kątem występowania w ich warstwie formalnej elementów groteskowych ze szczególnym uwzględnieniem galicyjskich aspektów świata przedstawionego utworów. Przeprowadzone analizy pozwoliły stwierdzić, że w uznawanym przez autora za jego opus magnum cyklu nowelistycznym realizuje on dwojakiego rodzaju strategie estetyczne: o ile na poziomie kształtowania kontinuum fabuły i kształtowania przestrzeni galicyjskiej, postaci głównych bohaterów oraz języka tekstów autor posługiwał się deklarowanymi przez niego w pismach programowych strategiami estetyki realizmu mieszczańskiego, przedstawiając reprezentujące wielokulturową przestrzeń galicyjską wpisane często w porządek folkloru postaci poboczne, traktowane jak element charakterystyki tych postaci przestrzenie mieszkalne oraz związane z tymi postaciami sytuacje stosował strategie groteski.

Ponieważ wymienione elementy pełnią istotna rolę w fabule analizowanych nowel, przedstawione przez Sachera-Masocha peryferie monarchii habsburskiej jawią się jako osobliwa przestrzeń, w której dochodzi do erozji, kwestionowania oraz łamania norm i reguł zachodniej kultury. Stosowane przez autora strategie groteskowe mają charakter różnorodny i spełniają różne funkcje uwarunkowane ideologicznym przesłaniem poszczególnych tekstów.

Na podstawie dokonanych w pracy analiz udało się dowieść, że pisarstwo Leopolda von Sacher-Masocha jest pod względem formalnym dużo bardziej zróżnicowane niż sugeruje to dotychczasowy konsensus naukowy.

Summary

The aim of my doctoral dissertation was to investigate the phenomenon of grotesqueness in the novelistic cycle of the Austrian writer Leopold von Sacher-Masoch (1836–1895), *The Legacy of Cain*, published in the years 1870–1877. The dissertation is consistent with the current trend of research on the formal layer of the works of this once forgotten author of the famous novel *Venus in Furs* (1870). Although in recent decades, there has been a renewed interest in the work of the writer born in 1836 in Galicia, some aspects of his writing still escape the attention of researchers. One of them is the grotesqueness analysed in this work.

The body of work is a representative, never-finished work of the author, which is a cycle of 13 novellas, gathered under the common title, *The Legacy of Cain*, which consists of two collections of novellas devoted successively to the issues of love and property.

The introductory part of the work presents representative theoretical positions on the issues of the grotesque (Wolfgang Kayser, Mikhail Bachtin and Carl Pietzcker) and the Sacher-Masoch's literary programme, which was based to a large extent on the assumptions of the poetics of realism. The analytical part presents literary analyses of the novel from the point of view of the presence of grotesque elements in its formal layer, with particular emphasis on the Galician aspects of the world of the works presented. The analyses made it possible to state that in the novelistic cycle, regarded by the author as an *opus magnum*, he implements two types of aesthetic strategies. First, at the level of shaping the continuum of the plot and shaping the Galician space, including the main characters and the language of texts, the author used the strategies of bourgeois realism aesthetics, declared by him in hisprogramme writings. However,whenpresenting supporting protagonists, representing the multicultural Galician space, who often demonstrate the order of folklore,even the residential spaces and situations related to these characters were treated as an element of their characteristic features, in which case he applied the strategy of grotesque.

Since these elements play an important role in the plot of the analysed novellas, the periphery of the Habsburg monarchy presented by Sacher-Masoch appear to be a peculiar

space in which the norms and rules of Western culture are eroded, questioned and broken. The grotesque strategies applied by the author are of a diverse character and perform various functions, conditioned by the ideological message of individual texts. On the basis of the analyses carried out in this work, it has been proved that Leopold von Sacher-Masoch's writing is formally much more diverse than the current consensus of academia suggests.